

Katherine Webb

Italienske netter

*Oversatt fra engelsk av
Jan Chr. Næss*

GYLDENDAL

Originaltittel: *The Night Falling*

Copyright © Katherine Webb 2014
Norsk utgave © Gyldendal Norsk Forlag AS 2015

www.gyldendal.no

First published by
the Orion Publishing Group, London

Printed in Lithuania
Trykk/innbinding: UAB PRINT-IT
Sats: Type-it AS, Trondheim 2014
Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,6
Boken er satt med Sabon 10,5/12 pkt.
Omslagsdesign: Emma Graves

Oversetter Jan Chr. Næss er medlem av Norsk Oversetterforening

ISBN 978-82-05-48127-5

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

*«Denne blinde hangen til å ødelegge, denne blodige og
suicidale hangen til å utslette, i århundrer har den ligget
og ulmet under hverdagsslitets tålmodige utholdenhet.
Når bøndene gjør opprør, springer det alltid ut av en
grunnleggende lengsel etter rettferdighet som ligger dypt
begravd i deres mørke hjerter.»*

Jesus gjorde et opphold i Eboli
Carlo Levi

Clare, senere

Alle er nødt til å skifte tog i Bari, og perrongen fylles sakte med subbbende passasjerer som virker krøllete og gretne, som om de nettopp er blitt vekket fra søvnen. De fleste er italienere, stort sett menn. Clare trekker pusten og kjenner smaken av havet, og med ett får hun en overveldende trang til å se det. Ubekymret etterlater hun eiendelene sine og går av sted alene. Hun spaserer i et rolig tempo og viser ikke den ringeste bekymring for tyver, eller hva som sømmer seg, eller om hun risikerer å miste neste tog. Dette er en nylig tilegnet fryktløshet hos henne. Alt hun har sett og følt i sommer, alle de voldsomme opplevelsene hun har vært utsatt for, de har renset frykten ut av henne, men hun er fremdeles usikker på om det er nok til å oppveie tapet hun har lidd.

Etter mange ukers opphold i Gioia del Colle og på *masseriaen* er det noe fremmed over gatene i Bari: De er for store, for brede, for lange. Men hun gjenkjenner de rastløse manneflokkene, og følelsen av vold som når som helst kan bryte ut. Clare tiltrekker seg noen nysgjerrige blikk der hun går, for klærne hennes er fremmede og slitte, og håret er lyst, og hun er likegyldig. Dette kan godt vise seg å være hennes siste dag i Puglia, i hvert fall om hun selv får velge. Når hun setter seg på toget igjen, vil hun forlate dette stedet, og hvert sekund som går, hver kilometer de legger bak seg, vil føre henne hjemover. Tanken får henne til å saktne farten. Hjemmet hennes er ikke lenger et hjem. I likhet med alt annet har også det endret seg, og hjemmet føyer seg til rekken av tap som skal måles mot det hun har vunnet. Men idet hun begynner å gå igjen, tenker hun seg om og kommer

frem til at det er til det beste. Det er en del av det som frigjør henne.

Fortauet er blankt av slitasje, polert av salt sjøsprøyt. Lyset på himmelen endrer seg gradvis, det er som om det stiger og utvider seg. Et øyeblikk trekker det blikket hennes oppover, men så munner gaten ut på kaien, og der ligger havet foran henne. Morgensolen skinner mykt på vannflaten, og fargen er som en åpenbaring. Clare går helt bort til vannkanten, hvor hun ikke ser annet enn blått. Det er en blåfarge som føles levende, som om den puster. Det var dette hun lette etter, som hun håpet å se. Hun lar seg fylle helt opp av fargen, slik den fyller himmelen, og selv om det gjør vondt, ligger det også en slags trøst i det. En påminnelse om å gå videre og ikke se seg tilbake. Hun blir stående en lang stund, for hun vet at når hun vender seg om, vil denne fargen – nettopp denne blåfargen – reduseres til nok et minne, det søteste og bitreste av dem alle.

Ettore

Under den lange, mørke vandringen før daggry hørte han en mann si at sult er som en stein i skoen. Først tenker man at man bare kan overse den – den er irriterende, men ingen egentlig hindring. Så tvinger den deg til å halte, og det blir vanskeligere å gå. Smerten vokser. Den skjærer dypere og dypere inn i deg, hemmer deg, senker arbeidstakten din, vekker den onde korporalens oppmerksomhet. Når den trenger helt inn til benet, kverner den seg fast og blir en del av deg, og nå klarer du ikke å tenke på annet. Den får skjelettet til å ruste, omdanner musklene til råttent treverk. Mannen snakket stadig mer ivrig etter hvert som de trasket videre og kjente knoklene ruste. Selv flere timer senere kom han på stadig nye utdypninger, og replikkene rant tilsynelatende helt tilfeldig ut av ham, til stor forvirring for dem som ikke hadde vært innen hørevidde tidligere på morgenen. Mens armene deres svingte låen og skar hveten, mens solen steg og brente dem, mens blemmer vokste frem under trælene i hendene. Den ene utdypningen fulgte den andre i knirkingen og klappingen av fingerbeskyttere av tre som slo mot treskaft. *Så gjør den blodet ditt til støv. Så feller den deg. Den tar seg opp gjennom ryggraden og setter seg fast i hjernen.* Og hele tiden tenkte Ettore at det var en dum sammenligning, selv om han ikke sa noe. Man kunne tross alt ta av seg skoen og slenge ut steinen når det passet en.

Sulten kan han ikke slenge fra seg, like lite som han ville ha greid å våkne om ikke Paola ristet i ham hver morgen. Hun gjør det bryskt, og om han ikke våkner umiddelbart, slår hun ham. Knoklene hennes er spisse og harde mot skulderbenet.

Hun beveger seg akkurat like målrettet og brått før daggry som hun gjør når dagen er på hell, og han fatter ikke hvordan hun klarer det. Hvor hun får energien fra, og hvordan hun klarer å se så godt i mørket. Andre menn, de som er herdet fra barndommen, våkner av seg selv klokken tre, fire, aller senest fem, men da er allerede mulighetene for jobb den dagen i ferd med å svinne bort – førstemann til møllen får først malt, og køene er lange. Andre menn er ikke avhengige av å bli vekket av søsteren sin, men uten Paola ville Ettore bare ha sovet videre. Han ville ha sovet hele dagen grundig vekk. Katastrofalt vekk. Han ligger stille i noen sekunder uten å kreve noe som helst av kroppen. Bare et par sekunders hvile i et mørke så fullkomment at det er umulig å vite om han har åpnet øynene eller ikke. Han kjenner lukten av brukt luft, jord og den skarpe stanken fra *il prisor*, som må tømmes. Ettore har knapt rukket å ense luktene før oppsamleren er der, utenfor huset – den langsomme trampingen av muldyrhover på den vesle gårdsplassen, knirkingen av vognhjul.

«Scia' scinn!» roper oppsamleren med den slitne, hese stemmen sin. «Scia' scinn!» *Skynd deg! Kom ned!* Med et spisst sukk sjekker Paola at trelokket er ordentlig festet på den keramiske *prisor*-potten før hun løfter den og bærer den ut. Stanken blir sterkere. Mørket gjør i hvert fall at naboene ikke kan se deg mens du tømmer den i oppsamlerens digre tønne, pleier Paola å si. Men det ligger bestandig et glatt, ekkelt spor av menneskelig avføring etter den lille vognen der den humper av sted over den ujevne steingrunnen.

Paola lukker døren forsiktig bak seg og passer på å trå mykt. Det er ikke broren eller Valerio hun tar hensyn til, men sønnen, Iacopo. Hun liker å ha mennene ute av rommet før han våkner, så hun kan stille ham i fred, men det skjer ikke ofte. Lyden av en fyrstikk som tennes og blusser opp, lysskjæret som vokser fra et enslig stearinlys, det er alt som skal til for å vekke babyen. Han utstøter en overrasket, liten lyd og klynker misfornøyd, men han er klok nok til ikke å gråte. Gråt krever anstrengelse. Noe av ammoniakkstanken

i rommet kommer fra barnet. Uten vann til å vaske verken ham eller sengetøyet er det vanskelig å bli kvitt lukten, dessuten er det en sur eim av oppkast der. Ettore vet at Paola kommer til å væte en fille og vaske gutten straks hun er alene med ham, men hun passer nøye på at Valerio ikke oppdager det. Han vokter over den fattigslige vannforsyningen deres som en hauk.

Livia. Ettore lukker øynene og ser det røde avtrykket av stearinflammen på innsiden av øyelokkene. Tankene hans følger det samme sporet hver eneste morgen, hver eneste dag: sult, etterfulgt av motviljen mot å stå opp, etterfulgt av Livia. Egentlig dreier det seg vel mer om impulser enn om tanker. Livia er like inngrodd i ham, like befestet i kroppen og instinktene hans – snarere enn hjernen – som de to andre tingene er. *Livia.* Det er ikke så mye et ord som en følelse, uimotståelig forbundet med minner om lukt og berøring og smak og tap. Gode tap så vel som dårlige – tap av bekymringer for en stakket stund, tap av ansvarsfølelse, tap av frykt og sinne, alt sammen skylt vekk kun av den enkle gleden ved å være sammen med henne. Tap av tvil, tap av elendighet. Smaken av fingrene hennes når hun hadde tilbrakt hele dagen med å rense mandler – det var noe grønt og modent og nesten spiselig over dem. Det følte som om hun mettet ham og at han glemte å være sulten når han var hos henne. Den korte stunden. Han kan fortsatt se helt nøyaktig for seg hvordan huden på baksiden av leggene hennes så ut, hvordan hun var myk som aprikos bak knærne. Og så er det tapet av henne, som et åpent sår, en ujevn og stygg kuttskade. Som den uventede følelsen av kulde når det hagler om sommeren: hardhendt, iskald, morderisk. Tapet av henne. Musklene rundt brystkassen strammer seg og skjelver.

«Opp med deg, Ettore! Du våger ikke å sovne igjen.» Det er ikke bare ansiktet og bevegelsene til Paola som er harde – stemmen er det også. Hele henne er blitt herdet, alt fra kjøttet på kroppen hennes til innsiden av hjertet. De eneste gangene det er mildhet å spore i øynene hennes, er når hun

holder Iacopo, og da minner de bare om gløden etter at solen er gått ned.

«Du er den steinen i skoen min som er umulig å overse,» sier han og reiser seg og strekker de stive ryggmuskulene sine.

«Flaks for deg,» svarer Paola surt. «Hadde det ikke vært for meg, ville vi ha sultet i hjel mens du lå og drømte.»

«Jeg drømmer ikke,» sier Ettore.

Paola verdiger ham ikke et blick engang. Hun går gjennom rommet og bort til alkoven i murveggen der Valerio sover. Hun berører ham ikke, men vekker ham med en høy stemme i øret:

«Klokken er over fire, far.» Når Valerio hoster, vet de at han er våken. Så banner han, spytter og svinger føttene ned på gulvet. Paola stirrer sint på ham.

«Med litt flaks blir det Vallarta i dag igjen, gutt,» sier Valerio til Ettore. Stemmen raller i brystet hans. Paola og Ettore utveksler et kjapt, meningsladet blick.

«Da er det best å skynde seg,» sier Paola. Hun heller opp et krus vann til hver av dem fra en sprukken amfora, og hun gjør det med en letthet som avslører at krukken allerede er mindre enn halvfull. Paola får ikke hente mer i fontenen før det er deres dag – alternativet er å kjøpe vann av en handelsmann, men det har de ikke råd til. Ikke til de prisene.

Med sine tolv hundre hektar er Masseria Vallarta den største gården i nærheten av Gioia. Selv om de er midt i innhøstingen nå, er Vallarta en av de få gårdene i egnen som hyrer inn folk hver eneste dag. Før krigen var dette den ene årstiden da alle var garantert jobb – i flere uker. Mennene pleide å sove ute på åkrene heller enn å gå frem og tilbake hver morgen og kveld. De våknet med jord i klesfoldene og dugg i ansiktet, med steiner som grov seg inn i dem nedenfra. Endelig kunne de tjene nok til å betale gjelden fra forrige vinter – husleien for de fattigslige leilighetene, matregningene, drikkepengene, spillegjelden. Nå kan selv ikke innhøstningen garantere dem jobb. Godseierne sier at de ikke har råd til å ansette folk. De sier at de er truet av konkurs etter tørken i fjor, særlig nå da krigen har ødelagt markedet. Hvis Ettore

og Valerio får jobb på Masseria Vallarta i dag, kommer de til å gå de ti kilometerne til gården og være i full sving før soloppgang. Det er ingenting igjen etter gårsdagens kveldsmåltid, alt ble spist. Får de jobb, er det en mulighet for at det finnes noe mat til dem på gården, men i så fall vil det bli trukket av lønnen deres. Mennene trækker ned i støvlene, knepper de værbitte vestene. Og idet han går ut i morgenkulden, ut i den vesle bakgårdens tidløse skygger og de smale smugene som går til Piazza Plebiscito, gir Ettore seg selv et løfte. Det er det samme løftet hver morgen, og han mener det av hele sitt hjerte: *Jeg skal finne ut hvem som gjorde det, Livia. Og den mannen skal lide.*